तत्र प्रथमानुवाके सर्व्वेषां होतृमन्त्राणां चतुर्होतृमन्त्रेण व्यवहारः प्रश्नोत्तराभ्यां प्रतिपादयति। "ब्रह्मवादिनो वदन्ति। किं चतुर्होतृणां चतुर्होतृत्वमिति। यदेवैषु चतुर्द्धा होतारः। तेन चतुर्होतारः। तस्माच्चतुर्होतार उच्यन्ते। तच्चतुर्होतृणां चतुर्होतृत्वम्" इति। चतुर्होतृशब्देन व्यवह्रियमाणानां चित्तिःस्रुगित्यादिमन्त्राणां चतुर्होतृशब्दवाच्यत्वं कथमिति एवं ब्रह्मवादिनां प्रश्नः। तत्रोत्तरमेतत्, होताध्वर्य्युराग्नीध्रो ब्रह्म, इत्येवं चतुर्द्धा होमकर्त्तारो यस्मादेषु मन्त्रेषु श्रूयन्ते तेन कारणेन एते मन्त्राश्चतुर्होतारः। तत्र पृथिवीहोता, द्यौरध्वर्य्युः, रुद्रोऽग्नीत्, बृहस्पतिरुपवक्ता, इत्येतस्मिन्मुख्ये चतुर्होतृमन्त्रे यथा होत्रादय एवमग्निर्होता, अश्विनावध्वर्य्युः, त्वष्टाऽग्नीत्, मित्र उपवक्ता, इत्यादिष्वपि मन्त्रेषु होत्रादयः श्रुताः। तत्रोपवक्ता ब्रह्मा। चित्तिःस्रुगिति मन्त्रे यद्यप्याग्नीध्रो न श्रुतः तथापि होत्रादिभिरसावुपलक्षणीयः। यद्यपि सूर्य्यन्ते चक्षुरिति मन्त्रे होत्रादयो न श्रुताः तथापि सृष्टिन्यायेन बाहुल्यात् तेऽप्युपलक्षयितुं शक्यन्ते। यथा सृष्टीरुपदधातीत्येकस्मिन्मन्त्रे सृष्टिलिङ्गाभावेऽपि अन्येषु सृष्टिलिङ्गेषु सद्भावात्तत्र हि तेनापि सह सृष्टिशब्दार्थत्वं निर्णीतम्। एवमत्रापि होतृप्रतिपादनरहितेनापि मन्त्रेण सह तत्सहितोत्तरे सर्व्वे मन्त्राश्चतुर्होतृशब्देन व्यवहर्तुं शक्यन्ते। अस्ति चात्र लौकिको दृष्टान्तः। "एको हि दोषो गुणसन्निपाते निमज्जतीन्दोः किरणेष्विवाङ्कः" इति। यस्मादेवं